

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
»CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA« - PODGORICA**

Broj:

Podgorica, 22.12.2023. godine

**PROGRAM RADA I FINANSIJSKI PLAN
ZA 2024. GODINU**

SADRŽAJ

I	UVOD	4
II	REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2023. GODINE	5
1.	Životna sredina	6
1.1.	Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine	6
1.2.	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti	7
2.	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	8
2.1.	Državni programi monitoringa	8
2.2.	Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)	9
3.	Zaštita i zdravlje na radu	9
4.	Toksikologija	11
5.	Akreditacija	11
6.	Javne nabavke	11
7.	Ostale važne aktivnosti	11
8.	Projektne aktivnosti	11
III	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2023. GODINE	16
IV	PROGRAM RADA CETI ZA 2024. GODINU	25
1.	Životna sredina	26
1.1.	Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine	26
1.2.	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti	27
2.	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	28
2.1.	Državni programi monitoringa	28
2.2.	Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole	29
3.	Dozimetrija	29
3.1.	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja	29
3.2.	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	29
4.	Zaštita i zdravlje na radu	29
5.	Toksikologija	30
6.	Akreditacija	30

7. Projekti	30
8. Stručno usavršavanje	30
9. Kadrovska politika za 2024.	31
V FINANSIJSKI PLAN CETI ZA 2024. GODINU	31
Struktura planiranih prihoda	32
Struktura planiranih rashoda	33
Investiciona ulaganja	34
VI ZAKLJUČAK	39

I UVOD

Od svog osnivanja (»Sl. list RCG«, broj 40/96 kao Javna Ustanova) i nakon restrukturiranja 2012. godine (Vlada Crne Gore je 23. jula 2012. godine usvojila Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću gdje je Država jedini vlasnik) "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica (u daljem tekstu: CETI) ulaže značajne napore kako bi potvrdio ispravnost Odluke Vlade Crne Gore o osnivanju ovakve institucije i opravda ukazano povjerenje i uložena sredstva. Shodno osnivačkom aktu CETI se finansira iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom. CETI nije nikada bio budžetski korisnik i prihode ostvaruje pružanjem usluga privrednim subjektima i državnim organima u tržišnoj utakmici i kroz projektne aktivnosti.

Misija CETI od osnivanja 1996. godine je da sprovede, na kompetentan i visoko profesionalni način sve aktivnosti za koje je angažovan od svojih klijenata te na taj način održi status pouzdanog partnera institucijama u Crnoj Gori i šire, da bude respektabilna naučno istraživačka ustanova kao i da bude respektabilan i/ili vodeći partner u tehničkim i naučno istraživačkim projektima.

Akreditacija

Akreditacija laboratorije je nezavisno priznanje laboratorijske kompetencije od strane treće strane. Uspostavljanje i razvijanje kulture kvaliteta značajno poboljšava proizvode, usluge i rezultate ispitivanja koje laboratorija pruža svojim klijentima i kupcima. Shvatajući međunarodno prihvaćen okvir za povećanje kvaliteta ispitivanja, ali i smanjenje učestalosti laboratorijskih grešaka kao ključni princip razvoja ispitne laboratorije, CETI je prvi put ispunio zahtjeve standarda ISO/IEC 17025 (Opšti zahtjevi za kompetentnost laboratorija za ispitivanje i laboratorija za etaloniranje) 2004. godine kada je nezavisno priznanje kompetencija potvrđeno od strane Jugoslovenskog Akreditacionog Tijela (JUAT). Osnivanjem Akreditacionog Tijela Crne Gore (ATCG), svoju kompetentnost je potvrdio 2008. godine. Od dobijanja prvog sertifikata o akreditaciji CETI kontinuirano proširuje obim akreditovanih metoda dokazujući svojim korisnicima (nezavisno da li je riječ o uslugama za državne institucije ili druga pravna ili fizička lica) da se rezultatima koje proizvodi CETI može vjerovati. Kako je uslov obavljanja većine djelatnosti CETI dobijanje sertifikata o akreditaciji CETI se može pohvaliti kao preteča u Crnoj Gori imajući u vidu da je prva akreditovana laboratorija u ovlasti ispitivanja životne sredine i bezbjednosti hrane u Crnoj Gori. U 2023. godini CETI je uspješno prošao provjeru realizovanu od strane ATCG.

Istraživanja

Izuzetno važan dio istraživačke djelatnosti jesu ispitivanja, ali koja imaju dodatnu vrijednost ukoliko se posmatraju sistematski, kritički i daju određena rješenja i inovacije. U tom smislu je CETI od osnivanja finansijski podržavao jačanje istraživačkih kapaciteta zaposlenih.

CETI je od strane Ministarstva nauke 2013. godine licenciran za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti iz oblasti prirodno-matematičkih i tehničko-tehnoloških nauka i istu kontinuirano obnavlja. Iako ne postoji jedinstveni recept za idealan institut, CETI pokušava da implementira sledeće koncepte kako bi poboljšao svoj uspjeh u ovoj oblasti:

- *Slušajte, iznutra i spolja:* CETI pokušava da intenzivira mehanizam povratnih informacija, kako internih tako i eksternih u cilju adekvatne evaluacije i optimizacije nauke koju razvija.

- Promovišite „*plug and play*“ istraživanje – omogućavajući istraživačima u CETI najsavremeniju opremu za istraživanje

Svakako je potrebno raditi na izgrađivanju holističkog istraživačkog okruženja kako od strane samih istraživača tako i od institucije.

Projektne aktivnosti

Najznačajnije jačanje profesionalnih i tehničkih kapaciteta, uspostavljanje i jačanje veza sa donosiocima odluka ili zainteresovanim stranama postiže se učešćem u projektnim aktivnostima bilo da je riječ o projektima tehničke saradnje ili o naučno istraživačkim projektima. Imajući to u vidu CETI je koristio svoje profesionalne kapacitete u formiranju ideja i uspješno ojačao ključnu instrumentalnu opremu zahvaljujući upravo projektima tehničke saradnje (IAEA, EU fondovi). Ništa manje projekti nijesu bili značajni i za jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih. CETI je do sada uspio da opravda poziciju više nego respektabilnog partnera ali i vodećeg partnera čime je stvorio uslov da početkom osnivanja formiranu viziju o respektabilnosti partnera proširi novim ciljevima razvoja. Samo u 2013. godini, zajedno sa partnerskim institucijama iz Albanije (Univerzitet Tirana i NVO GCA – Skadar) CETI je uspješno vodio i realizovao veliki i vrlo značajan projekat pod nazivom “Skadarsko jezero bez zagađenja hemikalijama” (Skadar Lake withOut chemical pollUTION-SOLUTION), koji se finansirao iz predpristupnih fondova IPA 2014-2020. Aplicirano je u 2023. godini sa još tri projekta EU finansirane tehničke saradnje kao i sa dvije naučno istraživačke projektne ideje (poziv Ministarstva nauke za naučno istraživačke projekte). Očekuje se pozitivan odgovor minimum za dvije prijavljene aplikacije.

II REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2023. GODINE

Planirani zadaci za 2023. godinu realizovali su se uspješno i u skladu sa Programom rada. Realizovani su godišnji monitoring programi, oni koji su bili raspisani, za potrebe Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i sve analize po zahtjevu korisnika usluga poput privrede, uspješno i na vrijeme.

Kvalitetno i blagovremeno su realizovani poslovi koji se rade po zahtjevu inspekcije za hranu, zdravstveno-sanitarne inspekcije, ekološke inspekcije i drugih državnih organa i

institucija i na kvalitetan i efikasan način ispunjeni svi zahtjevi za davanje usluga od strane privrede i građana.

Sve projektne aktivnosti CETI su realizovane uspješno i na vrijeme.

1. Životna sredina

1.1. Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

Aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine koje realizuje CETI odnose se na:

- programe monitoringa koje sprovodi Agencija za životnu sredinu (stav 1 član 56 Zakona o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, br. 52/16),
- programe koje organizuje Glavni Grad Podgorica,
- aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine po zahtjevu privrednih subjekata.

1.1.1. Programi monitoringa kvaliteta životne sredine koje sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine – državni

Za sprovođenje programa monitoringa životne sredine nadležna je Agencija za zaštitu životne sredine (Agencija). Državni *Programi monitoringa za 2023. godinu* koje realizuje CETI koje dobija kroz postupke javnih nabavki i za čiju realizaciju su potpisani ugovori između Agencije i CETI su:

1. ***Program ispitivanja sadržaja radionuklida u životnoj sredini*** ((Ugovor za realizaciju ovog monitoring programa za 2022 godinu je potpisan u maju 2022. godine i trajao je do aprila 2023. dok ugovor za 2023. još uvijek nije potpisan iako je tenderska procedura otpočela 03.11.2023.)
2. ***Program monitoringa buke u životnoj sredini*** (Ugovor za 2023 potpisan 11.09.2023.)
3. ***Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu*** (Ugovor za 2023 je potpisan 17.11.2023.)
4. ***Program monitoringa morskog ekosistema*** (Ugovor za realizaciju ovog monitoring programa za 2022 godinu je potpisan u 10.om mjesecu 2022 godine i završen je u oktobaru 2023. dok ugovor za 2023. još uvijek nije potpisan, iako je tenderska procedura završena i čeka se na potpisivanje ugovora)

Pored navedenih monitoring programa CETI realizuje i *Program praćenja kvaliteta vazduha*. Naime, članom 7 stav 2 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br. 025/10, 040/11, 043/15, 73/19), određeno je da doo „Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica“ vrši sprovođenje godišnjeg programa praćenja kvaliteta vazduha na mjernim mjestima u državnoj mreži uspostavljenoj za praćenje kvaliteta vazduha, osim na mjernim mjestima za praćenje prekograničnog zagađenja vazduha i alergnog polena“. Ugovor za realizaciju *Programa monitoringa kvaliteta vazduha* za tekuću godinu Agencija i CETI

uobičajeno potpisuju početkom svake godine tako da je i u februaru 2023. potpisan ugovor sa Agencijom za realizaciju navedenog monitoring programa.

Programi monitoringa kvaliteta životne sredine – lokalni

Programi monitoringa kvaliteta životne sredine koji se odnose na lokalne samouprave realizuju se samo u Podgorici. CETI je potpisao ugovor sa Glavnim Gradom Podgorica o Monitoringu životne sredine (CETI broj ugovora 00-2507 od 20.11.2023. godine). U 2023 godini je realizovano mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha od 12 sedmica po ugovoru od 2022 godine kao i mjerenje (SO₂, NO, NO₂, NO_x, 3, CO, PM₁₀, C₆H₆, teški metali i PAH) u trajanju od 10 sedmica. Takođe, CETI realizuje i monitoring program mjerenja buke za potrebe Glavnog Grada.

1.2 Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

- Kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala i kategorizacija otpada prilikom uvoza

Za 11 mjeseci 2023. godine urađeno je 20312 kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije što je za 12% kontrola više nego u prethodnoj godini za isti period.

- Analize vode, zemljišta i sedimenta

Do kraja novembra 2023. godine uspješno su realizovane analize 37 uzoraka vode za piće (za 31% manji broj uzoraka u odnosu na 2022.). Pored voda za piće vršene su analize i drugih uzoraka voda (površinskih, podzemnih, morskih, bazenskih i otpadnih), a ukupno za 11 mjeseci tekuće godine urađeno je 1000 uzoraka vode od što je za 19% manje u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu analizirano je 242 uzoraka zemljišta i sedimenta (60% manji broj uzoraka u odnosu na 2022 godinu). Razlog u padu uzoraka zemljišta i sedimenta je taj što su rudnik Brskovo, koji je tokom 2022. još uvijek realizovao program monitoringa zemljišta, što nije bio slučaj ove godine.

- Kategorizacija otpada proizvođača otpada u Crnoj Gori, kao osnov za formiranje planova za upravljanje otpadom

Do kraja novembra 2023. godine izvršene su analize i kategorizacija 46 uzorka otpada.

Poslovi iz oblasti emisijskih i imisijskih mjerenja realizovani za privredne subjekte u periodu januar-novembar 2023. god.

U periodu januar-novembar 2023. godine realizovano je mjerenje za 23 privredna subjekata, potencijalna zagađivača životne sredine. Od toga za jednu lokalnu upravu, Glavni grad Podgorica i dvije sedmice za Opštinu Tivat. Obim mjerenja je na maksimalnom angažmanu opreme, tačnije 119 sedmica, što je maksimalan broj sedmica angažmana mobilnih stanica u odnosu na prethodne godine.

Mjerenja suspendovanih čestica (PM₁₀), u cilju procjene uticaja tehnoloških postupaka 19 kompanija na cijeloj teritoriji Crne Gore su realizovana u trajanja od 200 sedmica, značajno povećanje ove vrste mjerenja u odnosu na prethodne godine.

Mjerenja otpadnih gasova na ventilacionim izvodima, ispuštima u atmosferu termoenergetskih, proizvodnih pogona, postrojenja tokom jedanaest mjeseci 2023. godine realizovana za petnaest kompanija, na 24 ventilaciona izvoda/ispusta u atmosferu.

Mjerenja uslova radne sredine u periodu januar-novembar 2023. godine su realizovana za sedam privrednih subjekta. Važno je naglasiti da su u ovom periodu realizovana obimna mjerenja, ispitivanja uslova radne sredine za Ministarstvo odbrane

Mjerenja buke u životnoj sredini

Za 11 mjeseci 2023. godine za potrebe privrednih subjekata realizovana su 42 mjerenja nivoa buke u životnoj sredini.

Skladište radioaktivnog otpada (RAO)

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je uz podršku Međunarodne agencije za atomsku energiju iz Beča (MAAE) (Projekat MNE3002 "Jačanje upravljanja radioaktivnim otpadom") izgradilo u periodu 2005. i 2006. godine objekat za privremeno skladištenje radioaktivnog otpada-skladište. Vlada Crne Gore je vlasnik skladišta radioaktivnog otpada, kojim, shodno izdatoj dozvoli za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada od strane Agencije za zaštitu prirode i životne sredine od 13.06.2012, upravlja D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica. U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladištiće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Vlada Crne Gore i D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ - Podgorica su 11.10.2012. godine zaključili Ugovor o korišćenju privremenog skladišta radioaktivnog otpada broj 01-2114/6 o davanju na korišćenje privremenog skladišta radioaktivnog otpada na period od 5 godina. Aneksom br. 2 navedenog Ugovora br. 04-9846/2 od 14.12.2022. godine ovaj rok je produžen za 5 godina tj. do kraja 2027. godine. CETI je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem koje je predmet kontinuirane kontrole od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE), i u kontinuitetu mora dokazivati da adekvatno održava kvalitet objekta, kao i način održavanja bezbjednosti istog.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

U skladu sa ovlašćenjima dobijenim od Uprave, ugovoreni su monitoring programi ukupne vrijednosti 174.339 EUR bez PDV. Monitoring programe realizuje CETI ili

samostalno ili u podjeli sa Institutom za javno zdravlje. Gotovo svi programi će se realizovati u potpunosti.

2.2. Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)

Za 11 mjeseci 2023. godine je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Uprave za inspeksijske poslove dostavljeno 5507 uzoraka hrane (9% manje u odnosu na 2022.). Posebno je zabrinjavajuće to da je u 2023. analizirano je svega 184 uzorka hrane animalnog porijekla, što je čak 2,5 puta manje u odnosu na 2022. (analizirano 463 uzorka), što će biti predmet obrade i u finansijskom dijelu izvještaja. U 2023. analizirano je i 59 uzoraka mineralnih đubriva (11% manje u odnosu na 2022. god.), 428 uzorka hrane za životinje (5% manje od 2022.), 219 uzoraka predmeta opšte upotrebe (26% manje od 2022.). Razlog za smanjeni broj uzoraka predmeta opšte upotrebe je u činjenici da Laboratorija ne posjeduje ovlaštenje za ispitivanje bezbjednosti kozmetičkih proizvoda.

Dozimetrija

- Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

CETI kontroliše oko 650 korisnika koji rade sa rendgen aparatima ili u zoni jonizujućih zračenja. Najveći korisnik usluga je Klinički centar Crne Gore. Kontrole zaposlenih se vrše u kontinuitetu i u skladu sa kategorijom kojoj izloženi pripadaju.

- Kontrola rendgen aparata i radne sredine

Za prvih jedanaest mjeseci 2023. godine izvršeno je ukupno 96 kontrola rendgen aparata (8% manje od prethodne godine) i 20 projekata mjera zaštite od zračenja (26% manje nego u 2022. god). Takođe, izdato je 68 mišljenja o ispunjenosti uslova za promet radioaktivnih izvora i uređaja koji proizvode jonizujuće zračenje (62% više nego u 2022.god.).

3. Zaštita i zdravlje na radu

Za 11 mjeseci 2023.godine Služba za zaštitu i zdravlje na radu, obezbjeđenje i održavanje, sprovodilo je sljedeće aktivnosti u skladu sa zahtjevima i potrebama:

U dijelu zaštite i zdravlja na radu zaposlenih u CETI i trećih lica,

Izvršeno je osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenih (izrada priručnika, testiranje, ocjenjivanje i izdavanje uvjerenja)

- U „CETI“ d.o.o., 9 zaposlenih
- U „ INPEK “ A.D, 10 zaposlenih
- U „PARKING SERVIS“ d.o.o., 37 zaposlenih

Urađene su izmjene i dopune Akta o procjeni rizika:

- Za „PARKING SERVIS“ d.o.o., za 15 radnih mjesta
  - Za DOM ZDRAVLJA „Dr.NIKA LABOVIĆ“ Berane, za 6 radnih mjesta
  - Za Pivaru „TREBJESA“ d.o.o. Nikšić, za 35 radnih mjesta
-
- Obnovljeno je Ovlašćenje da CETI može obavljati poslove zaštite i zdravlja na radu iz čl. 40 i 43 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu.
  - Obavljeni su prethodni i periodični ljekarski pregledi zaposlenih u CETI koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima za rad.
  - Izvršena je nabavka sredstava i opreme lične zaštite na radu.
  - Nabavljen su odijela, cipele, košulje i ostali artikli za zaštitare lica i imovine.

U dijelu obezbjeđenja lica i imovine u CETI

- Zaštitari lica i imovine redovno obavljaju svoje aktivnosti.
- Izvršena je isporuka i ugradnja nove pristupne rampe na ulazu u CETI.
- Pokrenute su aktivnosti za upotrebu sistema kontrole pristupa korišćenjem ID kartica.

U dijelu održavanja objekta CETI,

- Obavljeno je prešemiranje i obilježavanje razvodnih ormara za struju, kao i izrada jednopolnih šema izvedenog stanja. Izvršena je i rekonstrukcija sa trofaznog na tri monofazna napajanja za potrebe laboratorije u Jedinici za gaasnu hromatografiju u prizemlju objekta.
- Nabavljeni su i instalirani 3 UPS uređaj od 10 KVA kao i 2 UPS uređaja od 600 VA.
- Izvršeno je ispitivanje sredstava za rad (posebna sredstva za rad) od strane instituta „Sigurnost“ Podgorica koje se vrši svake treće godine.
- Izvršena je nabavka kancelarijskog namještaja (polica i plakara), kao i mobilijara (kancelarijskih i laboratorijskih stolica).
- Obavljana su redovna održavanja:
  - Sistema za klimatizaciju Carrier
  - Inverterskih uređaja i split sistema
  - Sistema za demi vodu
  - Mašine za pranje laboratorijskog posuđa MIELE
  - UPS uređaja i baterija
  - Digestora i malih električnih aparata
- Po potrebi se obavljaju tekuće intervencije na vodovodnim i električnim instalacijama.

- U okviru Službe se konstantno vrši servisiranje opreme za terenske poslove i obezbjeđuje potrošni materijal za njihove aktivnosti.
- Obavlja se hortikularno uređenje i održavanje kruga CETI.
- Vršiti se nabavka sredstava za održavanje lične higijene i higijene prostora objekta i isti se redovno održava.

4. Toksikologija

Zaključno sa 30.11.2023. godine za potrebe Kliničkog centra (Odjeljenje za sudsku medicinu i Gastroenterološke ambulante), Specijalističke veterinarske laboratorije, Uprave policije, Osnovnog državnog tužilaštva (ODT) i Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) je pristiglo 164 uzorka biološkog materijala.

Kada je u pitanju analiza biološkog materijala za potrebe pacijenata koji su na odjeljenjima Kliničkog centra, politika CETI jeste da ne naplaćuje analize biološkog materijala bez obzira na komplikovanost/zahtjevnost istih, kao i da te uzorke analizira u najkraćem mogućem roku.

5. Akreditacija

U julu je realizovana nazorna posjeta Akreditacionog tijela Crne Gore (ATCG). Obim akreditacije CETI-a će biti bogatiji za dvije nove metode koje su bile predmet proširenja. CETI nastavlja praćenje trendova, regulativa i da prepozna potrebe za uvođenjem novih metoda. Implementacija standarda MEST ISO/IEC 17025:2018 zahtjeva da se konstantno vrši preispitivanje sistema kvaliteta, na čemu CETI aktivno radi.

6. Javne nabavke

U periodu od 01.01. do 30.11.2023. ukupna vrijednost javnih nabavki je iznosila 669.528,47 eura, sa uračunatim PDV-om i sprovedeno je 99 postupaka:

- 3 otvorena postupka u vrijednosti od 171.820,00 eura, sa uračunatim PDV-om
- 96 postupaka jednostavnih nabavki u ukupnom iznosu od 497.708,47 eura, sa uračunatim PDV-om.

7. Ostale važne aktivnosti

U periodu od 01.01.2023. do 30.11.2023. godine Odbor direktora je održao 9 sjednica, i dodatno 3 puta su odluke donešene pismenim izjašnjanjem Odbora direktora. Na sjednicama su, između ostalog, usvojeni Finansijski iskazi CETI za 2022g., Izvještaj o poslovanju CETI za 2022.g, Kolektivni ugovor CETI, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u CETI i dr.

8. Projektne aktivnosti

U tabeli 1 dat je pregled projektnih aktivnosti kao i status realizacije.

Tabela 1. Pregled projektnih aktivnosti CETI u 2023 godini.

Naziv projekta	Nosilac projekta/partner	Cilj projekta/uloga CETI	Poziv	Status realizacije	Vrijednost (EUR)/udio CETI
„Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja-RJEŠENJE“ Skadar Lake withOut chemical pollution – SOLUTION	CETI i MPŠV (pridruženi partner)Univerzitet-Tirana, NVO Association Green Centre Albania, Shkoder	Aktivnosti istraživanja Skadarskog jezera u cilju brže i efikasnije implementacije Okvirne direktive o vodama	IPA Cross Border MNE - AI 2014-2020 (Budget lines: IPA 2016 & 2017)	Projekat je uspješno završen Finalni izvještaj se predaje krajem decembra	Ukupan iznos Projekta 467.855,19 eura CETI Budžet 273.173,17 eura Kontribucija CETI 40.356,34 eura
“Uspostavljanje Centra uspješnosti za biomedicinska istraživanja“ (CEBIMER)	Institut “Dr Simo Milošević” Igalo, KCCG, CETI, PMF, MF, PRONA,	Istraživanja prirodnih sirovina sa medicinskim svojstvima, poput ljekovitog blata, mineralnih izvora i aromatičnog bilja, ali i uvođenja novih terapijskih tretmana i proizvoda za konkurentnost zdravstvenog turizma.	Ministarstvo prosvjete,nauke, kulture i sporta	CETI je ponovo potvrdio status institucije kojoj se može vjerovati.	Ukupan iznos Projekta 1.320.753 CETI Budžet 195.509 eura Kontribucija CETI 46.264 eura
BEST Waste Management Cooperation – Better Environmental Sustainability Through Waste Management Cooperation, broj 48-00-00163/2021-28-5, akronim BEST Waste Management Cooperation	NAIED – glavni partner; opština Mojkovac, JKP Novi Pazar, CETI- partneri	Upravljanje otpadom u sjevernoj regiji- usklađivanje i primjer dobrih praksi	IPA Cross-border Cooperation Programme Serbia – Montenegro 2014-2020	Potpisan ugovor / realizacija u toku, aktivnosti se realizuju na vrijeme	Ukupan iznos projekta je 374,826.35 dok je CETI Budžet 54121.67
”Procjena kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori”	CETI	”Procjena kontaminacije lučkog dna POPs-ima i procjenu rizika u Tivatskom zalivu i luci Risan u Crnoj Gori”	GEF Med program	Potpisan ugovor / realizacija u toku aktivnosti se realizuju na vrijeme	120,000.00 USD
“Review and Update of the National	CETI zajedno sa Ministarstvom	Ažuriranje NIP za Stokholmsku	GEF ID 10875 entitled “Global	Potpisan ugovor /	Maximum total amount of

Implementation Plan under the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants, through project	ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	konvenciju	Development, Review and Update of National Implementation Plans (NIPs) under the Stockholm Convention (SC) on Persistent Organic Pollutants (POPs)".	realizacija u toku aktivnosti se realizuju na vrijeme	300750 USD
Coordinated Danube Action for the titanic endeavor of tackling hazardous substances water pollution under changing pressures, challenges and targets	Technische Universität Wien / Budapest University of Technology and Economics; International Commission for the Protection of the Danube River; Bulgarian Water Association; National Administration „Romanian Waters”; Water Research Institute; Jozef Stefan Institute; Center for Ecotoxicological Research Podgorica; Ukrainian Hydrometeorological Institute State Service on Emergencies and National Academy of Science; Croatian Waters; Public Institution “Vode Srpske”; Environment Agency Austria; Jaroslav Černi Water Institute	Koordinisana Dunavska akcija u borbi protiv zagađenja vode opasnim materijama	Danube Interreg	Odobren, realizacija započinje u januaru 2024.	Ukupan iznos projekta je 2,937,434.68 dok je CETI Budžet 220,710.00
Initiating bottom-up management solutions to reduce plastic waste in the Danube Basin	Naturefilm.hu Society Hungarian	Pokretanje rešenja za upravljanje za smanjenje plastičnog otpada u	Danube Interreg	Odobren, realizacija započinje u	Ukupan iznos projekta je 2,166,493.50 dok je CETI

(AQUATIC PLASTIC)	Association of Environmental Enterprises; General Directorate of Water Management; University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna; Multisalva Association; Institute for Water of the Republic of Slovenia; Institute of Oceanology - Bulgarian Academy of Sciences; Water Research Institute Bratislava; Mare Nostrum; Faculty of Tehnical Sciences Novi Sad; Center for Ecotoxicological Research Podgorica; Ministry for Ecology, Spatial Planning and Urbanism Directorate of Ecology and climate changes; Citizen association "Eko centar" Visegrad	slivu Dunava		januaru 2024.	Budžet 88,999.70
Sustainable packaging of fish and seafood based on marine bioresources	Agricultural Univeristy of Athens, Department of Food Science and Human Nutrition ENOSI KATANALOTON I PIOTITA TIS ZOIS; University of Zadar - Department of Ecology, Agriculture & Aquaculture Cromaris dd; Consumers' Organization of Macedonia; University of Tirana;	Održivo pakovanje ribe i morskih plodova na bazi morskih bioresursa	IPA ADRION	Čeka se informacija o statusu prijave	Ukupan iznos projekta je 1,747,652.97 dok je CETI Budžet 152,740.00

	CENTER FOR THE RIGHTS OF THE CITIZEN; University of Sarajevo - Institute for Genetic Engineering and Biotechnology: Center for Ecotoxicological Research Podgorica; University of Modena and Reggio Emilia – Life Sciences Dept				
Novel Bio Laboratory Cluster for Research and Innovation	Međimursko veleučilište u Čakovcu Institut za poljoprivredu i turizam; Centar za Ekotoksikološka Ispitivanja Podgorica; Biotehniški center Naklo; Fakultet za primenjenu ekologiju Futura Federalni; Agromediteranski zavod Mostar:Università degli Studi di Udine	Klaster novih bio laboratorija za istraživanje i inovacije	IPA ADRION	Čeka se informacija o statusu prijave	Ukupan iznos projekta je 1,421,193.61 dok je CETI Budžet 169,787.00
InTEgrated Approach on Boka KotoRska MArine ecosystem Risk assessment (TEAR MARE)	CETI IBM	Integrisani pristup morskom ekosistemu Boke Kotorske Procena rizika	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore	Projekat je odbijen	84.354,00 €
Procjena doza pacijenata i prijedlog optimizacije protokola u kompjuterizovanoj tomografiji u Crnoj Gori (AspeCTaM)	CETI Veterinarski Institut univerziteta u Sarajevu	Procjena doza pacijenata i prijedlog optimizacije protokola u kompjuterizovanoj tomografiji u Crnoj Gori	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore	Projekat je odbijen	128,640.00 EUR (sufinansiranje od ministarstva 115,776.00 EUR)

III FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2023. GODINE

Finansijski izvještaj D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ za period 01.01. do 30.11.2023. godine treba posmatrati kao preliminarni izvještaj i kao osnovu za vođenje politike naplate prihoda i politike rashoda do kraja godine. Dosadašnji pokazatelji govore da se sa sigurnošću može očekivati da CETI poslovnu 2023. godinu završi sa pozitivnim finansijskim rezultatom.

Program rada i Finansijski plan Centra za ekotoksikološka ispitivanja DOO za 2023. godinu usvojen je od strane Odbora direktora i dostavljen Osnivaču, Vladi decembra 2022. godine, a na koji je Vlada Crne Gore dala saglasnost po Zaključku br. 07-322/23-1043/2 od 16.03.2023. godine.

Prihodi

Za period 01.01-31.11.2023. godine **ostvareni su prihodi u iznosu od 2.455.627** eura (99% od plana za cijelu godinu).

Ostvareni ukupni prihodi pokazuju da u posmatranom periodu 2023. godine, posmatrajući prihode u globalu, plan za ovaj period je premašen, iako prihodi od državnih programa monitoringa, kako od strane Agencije za zaštitu životne sredine, tako i od Uprave za bezbjednost hrane - UBH, su daleko ispod planiranog ostvarenja. Po svemu sudeći u 2023. godini se može očekivati povećanje ukupnih prihoda u odnosu na planirane za 2023. godinu od više od 10%.

Od svih državnih programa monitoringa životne sredine koji su nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine - EPA, zaključeni su samo ugovori o realizaciji Programa mjerenja buke u životnoj sredini i Programa monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu. Ostali programi koji su planirani Programom rada i finansijskim planom CETI za 2023. godinu, a to su programi monitoringa morskog ekosistema i program radijacije, još uvijek su na čekanju iako je tenderska procedura odrađena i čeka se na potpisivanje ugovora. Moramo napomenuti da se sa raspisivanjem oba programa dobrano kasnilo tako da njihova realizacija u 2023. godini gotovo da i nije moguća, pa sami tim i prihodi koji su planirani od ovih programa neće biti ostvareni u planiranim iznosima. Takođe je i evidentan problem u dinamici plaćanja programa monitoringa koji su realizovani u 2023. godini ali ulažemo napore da do kraja godine sva potraživanja koja CETI ima od EPA budu izmirena.

Prihodi koje CETI ostvaruje na tržištu u segmentu ispitivanja životne sredine su realizovani u iznosu većem od planiranog za cijelu godinu za sad za 17%, i to je ono što je

uticalo da na kraju ovog izvještajnog perioda imamo navedenu dobit. Očekujemo da se ovakav trend zadrži do kraja godine. Takođe, i prihodi koje CETI ostvaruje u segmentu bezbjednosti hrane koji se ostvaruju na tržištu su za 8% veći od planiranih. Programi monitoringa koji su ugovoreni sa UBH gotovo sigurno neće biti ostvareni u planiranom iznosu iz razloga smanjenje dinamike donošenja uzoraka od strane UBH.

Prihodi od međunarodnih, nacionalnih projekata i donacija su u skladu sa planiranim za ovaj period godine. Do kraja godine ovi prihodi bi trebalo da se ostvare u skladu sa planiranim.

Prihodi od dozimetrijske kontrole tj. ličnog monitoringa zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja, ako i kontrole rendgen aparata i radne sredine nemaju zadovoljavajuću dinamiku i po svemu sudeći neće biti realizovani u planiranom iznosu. Do kraja godine imaćemo potpunu informaciju po ovom pitanju i razlozima za smanjenje.

Prihodi vezani za ispitivanja radne sredine bilježe znatno povećanje iz razloga realizacije tendera za ispitivanje uslova radne sredine u Ministarstvu odbrane Crne Gore i KAP-u. Ovdje je bitno napomenuti da CETI zbog obima i vrste posla nije bio u prilici da sam realizuje ove poslove u pogledu ispitivanja elektromagnetnih zračenja, pa je za tu svrhu bilo neophodno angažovanje podgovarača.

Rashodi

Ukupni rashodi u periodu 01.01-31.11.2023. godine iznose 2.310.300 eura (94% od ukupno planiranih za 2023.).

Svjesni činjenice da će ova, kao i prošla kao i nekoliko sledećih godina biti puna izazova, a istrajni u namjeri da zadržimo trend uspješnog poslovanja, CETI je od marta mjeseca 2020. godine znatno redukovao troškove. Realizuju se nabavke najneophodnijih roba i usluga. To ne znači da će kvalitet rada CETI trpjeti zbog ovakve odluke, ali je zauzet stav da se maksimalno racionalizuju troškovi kako bi se godina završila sa pozitivnim finansijskim rezultatom. Povećanje cijena svih ulaznih parametara kao i zarada uzrokovalaće da na kraju 2023. godine i rashodi budu veći od planiranih.

Materijalni troškovi za prvih 11 mjeseci iznose 620.907 eura i na nivou su od 99,50% planiranih, što je prihvatljivo obzirom na povećanje prihoda, iako se u poslednjih mjesec dana očekuju isporuke hemikalija, standarda, rezervnih djelova i dr.

Ostali troškovi iznose 158.900 eura i na nivou su od 71% od planiranih.

Amortizacija je obračunata paušalno, iz razloga što je tačnu visinu amortizacije moguće odrediti po završenom popisu na dan 31.12.2023. godine.

Ukupne bruto zarade, troškovi agencije za zapošljavanje za 11 mjeseci tekuće godine su na nivou od 95% ukupno planiranih za 2023. godinu.

Investiciona ulaganja

Za prvih 11 mjeseci 2023. godine investiciona ulaganja nisu u skladu sa planiranim za ovaj period godine. Važno je napomenuti da je Vlada na sjednici održanoj 12.10.2023. godine usvojila Odluku o raspodjeli ostvarene dobiti CETI za 2022. godinu.

Tabela 2. Investiciona ulaganja 01.01. – 30.11.2023.

Investiciona ulaganja 01.01 - 30.11.2023.	Iznos Eur
Sekvencijalni uzorkivač suspendovanih čestica	37.000
Digitalni refraktometar DR 6200 T	7.573
Sušač vazduha Munters	7.370
Eksterna vakum pumpa	2.868
Termometri sa sondom	2.062
Oprema za besprekidno napajanje - UPS	6.100
Ostala oprema	4.368
Oprema za klimatizaciju	2.123
Računarska oprema	8.619
Poslovna i druga administrativna oprema	5.066
Ukupno sopstvena ulaganja	83.149
Donacije	2.000
Ukupna ulaganja:	85.149

Zaključak

Za posmatrani period 2023. godine CETI je ostvario pozitivan poslovni rezultat u iznosu od 145.327 eura, za koji očekujemo da na kraju godine bude u manjem iznosu, a u svakom slučaju veći od planiranog za 2023. godinu.

Do kraja godine očekuje se porast troškova materijala zbog ugovorenih isporuka hemikalija, standarda, potrošnog materijala, rezervnih djelova, kao i servisa opreme. Sredstva planirana za troškove zarada će biti povećana u odnosu na planirane, zbog donošenja novog Pojedinačnog kolektivnog ugovora CETI.

Ostvareni pozitivan finansijski rezultat, prvenstveno je rezultat velikog zalaganja kako menadžmenta, tako i zaposlenih CETI, koji su, iako u krajnje teškim uslovima, uspjeli da pronađu načine da se u najvećoj mogućoj mjeri zadrži trend ostvarenja prihoda, a nasuprot tome dovede do smanjenja troškova koji neće ugroziti kvalitet rada. Svi kapaciteti CETI su stavljeni u ovu funkciju. Menadžment svakodnevno sagledava situaciju i na dnevnom nivou se prati realizacija planiranih aktivnosti, pa u skladu sa tim i preduzimaju potrebne aktivnosti. U ovom

trenutku CETI nema neplaćenih dugovanja prema državi, ni dospjelih dugovanja prema dobavljačima. Tekuća likvidnost je obezbijeđena i takva će i ostati do kraja godine.

Iako je ostvaren pozitivan finansijski rezultat koji će se i reflektovati na cijelu godinu, ne možemo biti zadovoljni sa brojem uzoraka animalnog porijekla iz uvoza, a koji se u CETI donose na analizu od strane inspekcije Uprave za bezbjednost hrane. Drastičan pad ovog segmenta od preko 60% u odnosu na 2022. godinu unosi ogromnu zabrinutost menadžmenta, jer do sad nismo uspjeli saznati razloge za ovako alarmantan pad broja uzoraka, iako smo u više navrata kontaktirali UBH. Sa predstavnicima UBH je održan sastanak po ovom pitanju gdje smo im ukazali na činjenično stanje i postavili pitanje da li se hrana na granicama kontroliše po standardima i u količini kako je to predviđeno evropskim i domaćim zakonodavstvom. Na ponovljenom sastanku sa UBH informisani smo o stanju sa brojem uzoraka. Naime, UBH je veoma zadovoljna kvalitetom rada CETI-a, koji prema njihovim riječima ni jednom nijesu doveli u sumnju, te isti nije razlog smanjenog broja uzoraka.

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA PODGORICA ZA PERIOD
01.01.2023-31.11.2023. godine**

R.B.	ELEMENTI	Planirano za 2023. god.	Ostvareno 01.01- 30.11.'23	Ostvareno 01.01.- 30.11.'22	% učešća u uk. prihodima	Ostvareno 01.01.- 31.12.'22	% ostvar. Plana
I	PRIHODI						
P1	Životna sredina	1,210,000	1,264,831	1,197,181	51.51%	1,335,586	104.53%
P1.1	Državni programi monitoringa	310,000	224,248	175,161	9.13%	191,920	72.34%
P1.1.1	Program radioaktivnosti	40,000	13,328	23,324	0.54%	26,656	33.32%
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130,000	130,000	130,000	6.78%	130,000	100.00%
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	10,000		4,964	0.00%	4,964	0.00%
P1.1.4	Program ispitivanja buke	10,000	4,990		0.26%	4,990	49.90%
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	120,000	75,930	16,873	3.96%	25,310	63.28%
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50,000	45,833	45,833	1.87%	50,000	91.67%
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	850,000	994,750	976,187	40.51%	1,093,666	117.03%
P2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	893,050	907,816	734,591	36.97%	809,907	101.65%
P2.1	Državni programi	173,050	124,025	100,710	5.05%	135,970	71.67%
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	100,000	64,429	69,405	2.62%	78,255	64.43%
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i životinjskog porijekla	13,000	7,210	5,130	0.29%	8,980	55.46%
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću	400		135	0.00%	420	0.00%
P2.1.4	Program monitoringa bezbjednosti školjki I kvalitet morske vode	26,500	33,058	18,096	1.35%	27,273	124.75%

P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	8,200	1,650	149	0.07%	149	20.12%
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani u 2020. godini	5,300	671		0.03%	11,457	12.66%
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	1,200		5,060	0.00%		0.00%
P2.1.8	Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima	8,250			0.00%		0.00%
P2.1.9	Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima				0.00%		
P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode				0.00%		
P2.1.11	Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe	2,000			0.00%		0.00%
P2.1.12	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla		165		0.01%	1,320	
P2.1.13	Program monitoringa kvaliteta pčelinjeg meda i voska	8,200			0.00%		0.00%
P2.1.14	Program monitoringa načina prizanja informacija potrošačima u hrani		16,072	1,913	0.65%	5,996	
P2.1.15	Monitoring hrane nezivotinjskog porijekla		770	822	0.03%	2,120	
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	720000	783791	633881	31.92%	673937	108.86%
P3	Dozimetrijska kontrola	83,000	65,329	77,788	2.66%	93,854	78.71%
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	65,000	48,859	60,265	1.99%	72,849	75.17%
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18,000	16,470	17,523	0.67%	21,005	91.50%
P4	Radna sredina	10,000	47,204	4,751	1.92%	4,751	472.04%
P5	Toksikologija	15,000	13,315	12,175	0.54%	14,225	88.77%
P6	Medjunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	250,000	143,205	98,964	5.83%	215,322	57.28%
P7	Ostali prihodi	15,000	13,927	23,412	0.57%	35,715	92.85%
					0.00%		
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2,476,050	2,455,627	2,148,862	100.00%	2,509,360	99.18%

II	RASHODI	Planirano	Ostvareno	Ostvareno	% učešća u	Ostvareno	%
R		za 2023. god.	01.01.-30.11.23.	01.01.-30.11.'22	uk. prihodima	01.01.-31.12.'22	ostvar. Plana
1	Materijalni troškovi	624,000	620,907	484,203	27.01%	643,542	99.50%
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160,000	162,087	150,065	7.02%	237,524	101.30%
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	9,000	7,640	6,699	0.33%	7,276	84.89%
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	25,000	31,515	14,427	1.36%	19,827	126.06%
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	15,000	14,326	11,428	0.62%	13,733	95.51%
R1.5.	Troškovi električne energije	32,000	28,962	33,503	1.25%	32,630	90.51%
R1.6.	Troškovi goriva	20,000	15,691	15,859	0.68%	17,510	78.46%
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	90,000	126,862	81,971	5.49%	118,486	140.96%
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	8,000	2,480	0	0.11%	512	31.00%
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	20,000	17,055	21,956	0.74%	22,659	85.28%
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	35,000	34,340	30,438	1.49%	31,802	98.11%
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11,000	7,977	8,339	0.35%	9,003	72.52%
R1.12	PTT troškovi	6,000	4,297	4,451	0.19%	5,450	71.62%
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlašćenja	52,000	49,376	40,727	2.14%	46,357	94.95%
R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	9,000	9,179	7,814	0.40%	8,328	101.99%
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	15,000	11,624	6,495	0.50%	7,458	77.49%
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3,000	756	1,903	0.03%	2,063	25.20%
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	35,000	29,214	27,457	1.26%	30,112	83.47%
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	40,000	48,457	4,179	2.10%	8,872	121.14%
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	15,000	5,675	10,800	0.25%	15,608	37.83%
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	15,000		0	0.00%	0	0.00%
R1.21	Troškovi transportnih usluga	7,000	12,362	5,692	0.54%	7,108	176.60%
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	2,000	1,032	0	0.04%	1,224	51.60%
R2	Ostali troškovi	225,000	158,900	157,552	6.88%	205,877	70.62%
R2.1.	Troškovi stručne literature	2,000	1,753	1,486	0.08%	1,774	87.65%
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7,000	6,293	6,847	0.27%	6,360	89.90%

R2.3.	Troškovi reklame i propagande	3,500	0	448	0.00%	2,638	0.00%
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	10,000	4,376	2,800	0.19%	3,650	43.76%
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	8,000	5,103	5,603	0.22%	8,011	63.79%
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	9,000	9,184	8,407	0.40%	9,008	102.04%
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1,500	1,350	1,118	0.06%	1,118	90.00%
R2.8.	Troskovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6,000	2,810	3,074	0.12%	4,432	46.83%
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	12,000	5,442	2,553	0.24%	3,083	45.35%
R2.10	Troškovi poreza, carina, špedicija, uskladištenja	16,000	18,383	11,132	0.80%	22,391	114.89%
R2.11	Troškovi platnog prometa	10,000	10,972	8,694	0.47%	9,951	109.72%
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	5,000	14,342	10,328	0.62%	13,310	286.84%
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5,000	0	3,300	0.00%	3,300	0.00%
R2.14	Sudski troskovi, troskovi vjestacenja i izvrsne sudske odluke	2,000	829	715	0.04%	839	41.45%
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	4,000	2,450	2,400	0.11%	3,650	61.25%
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3,000	479	1,157	0.02%	1,193	15.97%
R2.17	Troškovi prevoza	61,000	51,571	51,555	2.23%	56,696	84.54%
R2.18	Davanja Sindikatu CETI	20,000	8,080	13,740	0.35%	19,490	40.40%
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15,000	9,978	10,292	0.52%	12,792	79.85%
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	5,000		0	0.00%	482	0.00%
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5,000		0	0.00%	2,047	0.00%
R2.22	Ostali troškovi – CETI-a	15,000	5,505	11,903	0.15%	19,662	23.37%
R3	Troškovi amortizacije	220,000	201,667	201,667	8.73%	223,330	91.67%
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1,287,000	1,217,491	1,037,207	52.70%	1,166,039	94.60%
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1,250,000	1,188,999	1,017,063	51.47%	1,130,667	95.12%
R3.2	Naknada Upravnom odboru u ukupnom bruto iznosu	25,000	28,492	20,144	1.23%	22,178	113.97%
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12,000		0	0.00%	13,194	0.00%
R5	Zimnica			61,402	0.00%	61,402	
R6	Otpis potraživanja	20,000		0	0.00%	19,651	0.00%
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	30,000		0	0.00%	28,596	0.00%
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	20,000	28,717	17,638	1.24%	19,608	143.59%
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl.	30,000	82,618	16,229	3.58%	30,684	275.39%
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2,456,000	2,310,300	1,975,898	100.00%	2,398,729	94.07%

	20,050	145,327	172,964		110,631	
--	--------	---------	---------	--	---------	--

INVESTICIONA ULAGANJA U 2023. GODINI

		Planiran o	Realizova no
Inv 1	Investicije (sopstvena sredstva)	200000	83149
Inv 2	Oprema dobijena iz medjunarodnih projekata	20000	2000
	Ukupno:	220000	85149

IV PROGRAM RADA CETI ZA 2024. GODINU

D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja” – Podgorica je organizovana i posluje kao nepristrasna, kompetentna i društveno odgovorna organizacija čime obezbjeđuje potpuno povjerenje svojih korisnika u kvalitet usluga koje pruža. Program rada za 2024. godinu generalno se bazira na obavezama proisteklim iz Odluke o osnivanju, kao i principima nepristrasnosti i povjerljivosti postavljenim u Politici kvaliteta. Dosljednom realizacijom politike kvaliteta i poštovanju zakonskih propisa CETI teži ka ostvarenju svoje vizije:

- laboratorija za ispitivanje, prepoznata u regionu i šire, po svojoj profesionalnosti, pouzdanosti analiza i dostupnosti na tržištu;
- respektabilan naučnoistraživački institut do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima;
- prepoznata društveno korisna, odgovorna institucija.

Iako je rad u uslovima svjetske ekonomske krize znatno otežan i pun izazova, ljudi moraju živjeti u čistoj životnoj sredini i jesti bezbjednu hranu, a CETI je jedna od institucija koja svojim radom i djelovanjem obezbjeđuje te značajne preduslove zdravog života. U tom smislu, Program rada i Finansijski plan je odraz privredne situacije, odgovornosti privrednih subjekata prema životnoj sredini odnosno poštovanje zakona, odgovornosti proizvođača hrane prema zahtjevu bezbjednosti njihovog proizvoda, intenziteta kontrola inspeksijskih organa, kao i državne politike finansiranja programa monitoringa životne sredine i bezbjednosti hrane.

CETI će i dalje sve svoje kapacitete (profesionalne i tehničke) usmjeravati ka cilju postizanja povjerenja krajnjeg korisnika u stručnost, nepristranost i dosljednost u sprovođenju ispitivanja. Osiguranje kvaliteta izlaznih rezultata ispitivanja izgrađuje se i kontinualnim jačanjem profesionalnih i stručnih kapaciteta, dosljednim pridržavanjem zakona, podzakonskih akata, propisanih pravila sistema upravljanja kvalitetom i transparentnom saradnjom u ispunjavanju potreba krajnjih korisnika.

Kako bi CETI bio lider na tržištu potrebno je konstantno ulaganje u profesionalne i tehničke kapacitete. Imajući to u vidu, jačanje tehničkih kapaciteta treba usmjeriti ka nabavci uređaja za analizu aminokiselina, čime bi postali jedna od retkih laboratorija koja se bavi tom vrstom ispitivanja. Analiza uzoraka iz životne sredine zauzima veliki dio u našim ispitivanjima. Zato bi trebalo razmisliti o nabavci gasnog hromatografa sa plamen-jonizacioni detektor (GC-FID) uređaja, koji bi se koristio za analizu mineralnih ulja u uzorcima iz životne sredine i otpadu.

Dakle, polazišta Plana su dosadašnje aktivnosti i stečena iskustva, započete aktivnosti i projekti u tekućoj godini, kao i obaveze koje proističu iz procesa transponovanja, usvajanja i implementacije pravne tekovine Evropske unije.

1. Životna sredina

1.1 Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

U skladu sa članom 56 Zakona o životnoj sredini, za sprovođenje pojedinih poslova monitoringa Agencija određuje jednu ili više referentnih laboratorija koje su akreditovane u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025. CETI je od strane AZŽS dobio status „referentne laboratorije“ za oblast analize kontaminenata u zemljištu, analize vazduha, analize fizičko hemijskih parametara u morskomek osistemu, radionuklida u svim segmentima životne sredine i ispitivanja nivoa buke. Kako je CETI jedina referentna laboratorija koja ispunjava sve uslove propisane Pravilnikom o kriterijumima koje treba da ispunjava referentna laboratorija za monitoring životne sredine (adekvatan kadar, testovi osposobljenosti (proficiency tests), itd.), u tom smislu je i planirana realizacija monitoring programa kako slijedi:

- *Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu;*
- *Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini;*
- *Program monitoringa morskog ekosistema;*
- *Program monitoringa kvaliteta vazduha u Crnoj Gori – Od 2011. godine. Do 2015. godine Program se realizovao na osnovu Uredbe o povjeravanju dijela poslova iz Agencije za zaštitu životne sredine (AZŽS) CETI-ju. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha iz jula 2015. godine CETI je određen za realizaciju ovog monitoring programa odnosno, ne sprovodi se javna nabavka.*
- *Program monitoringa nivoa buke u životnoj sredini Crne Gore.*

Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu je neophodno realizovati kako bi se ispunile obaveze iz Akcionog plana Nacionalnog Plana za implementaciju Stokholmske konvencije i Konvencije o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima, koje je Crna Gora potvrdila.

Realizacija *Programa monitoringa morskog ekosistema* je jedna od obaveza koju predviđa Strategija aproksimacije za oblast životne sredine u cilju implementacije odredbi Strategije zaštite morske sredine, tako da je realizacija ovog Programa monitoringa planirana za narednu godinu u istom obimu kao i prethodne godine. Dopunjena sa aktivnostima koje se realizuju kroz projekat „Podrška za implementaciju i monitoring upravljanja vodama, Crna Gora“ (Project Reference: P1921005) mišljenja smo da se može značajno doprinijeti ispunjavanju obaveza implementacije transponovane pravne tekovine Evropske unije iz ove oblasti.

Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini je takođe jedna od obaveza koja je propisana u Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti koju CETI realizuje za AZŽS kao referentna laboratorija (i jedina koja može da izvrši taj zadatak sa stručnog i tehničkog aspekta).

U skladu sa ugovorom između Vlade Crne Gore i CETI o davanju na korišćenje privremenog *skladišta radioaktivnog otpada* (do 2027. godine), CETI je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem. U 2023. godini se očekuje (već su zahtjevi stigli u CETI i insistiraju na promptnosti odgovora) skladištenje instrumenata sa zatvorenim izvorima zračenja kompanija koje će vršiti istraživanje ugljovodonika u koncesionim područjima za tu namjenu podmorja Crne Gore. Odredbama člana 16 Pravilnika o načinu sakupljanja, čuvanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada ("Službeni list Crne Gore", broj 58/11) uređeno je da se iskorišćeni zatvoreni radioaktivni izvor ili radioaktivni izvor koji se više ne namjerava koristiti skladišti u skladište radioaktivnog otpada, ukoliko ga nije moguće vratiti dobavljaču. U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladišće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, dok se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Program monitoringa nivoa buke u životnoj sredini Crne Gore je takođe obavezan (na osnovu člana 9 Zakona o zaštiti od buke "Sl. list CG" br. 028/11, 001/14, 002/18), kao i slanje izvještaja Evropskoj komisiji (od strane AZŽS, člana 23 istog Zakona). Veoma je važno naglasiti da je CETI i za tu vrstu ispitivanja referentna laboratorija.

Uspostavljanje sistema referentnih laboratorija je od ključne važnosti za kvalitetnu realizaciju monitoring programa. Prosječni ciklus praćenja bilo kog segmenta životne sredine od četiri (4) godine u većini zemalja realizuje jedna laboratorija, kako bi praćenje bilo sledljivo. Mišljenja smo da se i planiranje i ugovaranje ovih poslova od strane svih subjekata koji planiraju i realizuju programe ili na bilo koji način učestvuju u kreiranju programa trebaju sagledavati na ovaj način.

1.2. Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

U cilju zaštite zdravlja ljudi i očuvanja životne sredine vrši se kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala, kao i kategorizacija otpada prilikom uvoza u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i ista treba da se nastavi i u narednoj godini. Očekuje se da će novi Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti unijeti određene izmjene, pa je i plan kontrole baziran na realnoj osnovi do usvajanja ovog propisa i njegovog stupanja na snagu.

Poslovi na realizaciji monitoring programa/kontrole kvaliteta ciljanih segmenata životne sredine za one privredne subjekte koji su potencijalni zagađivači očekuju se i u 2024. godini. Planirane aktivnosti za 2024. godinu su na nivou planiranom i u 2023. godini.

Takođe, planira se kontinuitet realizacije određenog broja “kontrolnih monitoring programa“ za subjekte kao što su: KAP, Deponija „Livade“, Gradir Montenegro, Rudnik Uglja i EPCG i ostalih.

Glavni grad Podgorica već nekoliko godina realizuje monitoring program kvaliteta ambijentalnog vazduha, čija se realizacija planira i u 2024. godini. Ovaj program je značajno doprinio formiranju jasnije slike stanja kvaliteta vazduha, kao i sagledavanju svih izvora zagađenja u Glavnom gradu. U zimskom periodu u 2024. godini nastaviće se sa realizacijom monitoringa buke u Glavnom gradu Podgorica prema ugovoru CETI sa Glavnim gradom iz 2023. godine.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

Široki obim akreditacije CETI kada je oblast analize hrane i hrane za životinje u pitanju, kao i jaki profesionalni i tehnički kapaciteti, rezultirali su dobijanjem ovlašćenja od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju velikog broja analiza, te stoga smatramo potpuno realnim da i u 2024. godini CETI realizuje monitoring programe kako slijede:

- 1. Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje*
- 2. Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i životinjskog porijekla*
- 3. Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću*
- 4. Program monitoringa bezbjednosti školjki I kvalitet morske vode*
- 5. Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje*
- 6. Program monitoring kontaminenata u hrani;*
- 7. Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom;*
- 8. Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima*
- 9. Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe.*
- 10. Program monitoringa pčelinjeg meda i voska*

Imajući u vidu da i Institut za javno zdravlje ima ovlašćenje za određene analize, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je izvršila podjelu određenih programa između CETI i Instituta.

2.2 Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole

Kontrola hrane i predmeta opšte upotrebe iz uvoza i u unutrašnjem prometu predstavljaće i u 2024. godini jednu od ključnih oblasti djelovanja. Naime, novi načini proizvodnje hrane, kontaminacija životne sredine i dostupnost kontaminirane hrane, novi načini ishrane i sklonosti potrošača, mnoštvo farmakološki aktivnih materija/ljekova koji se koriste u liječenju životinja, te adekvatnost primjene tih lijekova su samo neki od izazova zbog kojih je neophodno u svim uslovima kontrolisati bezbjednost hrane. Imajući u vidu navedeno, CETI će raditi na povećanju broja uzoraka hrane i predmeta opšte upotrebe, sa naglaskom na hranu animalnog porijekla.

3. Dozimetrija

3.1. Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

Planirane aktivnosti vezane za lični monitoring zaposlenih u 2024. godini su na nivou planiranih i ostvarenih u 2023. godini. Ovo je obavezujuća aktivnost koja se realizuje u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i kao jedina akreditovana i ovlašćena institucija za obavljanje ove djelatnosti, mišljenja smo da je planiranje u potpunosti realno.

3.2. Kontrola rendgen aparata i radne sredine

U Crnoj Gori ima više od 150 rendgen aparata. CETI je u godinama kada su zdravstvene institucije radile u punom kapacitetu kontrolisao prosječno 130 aparata godišnje. Naime, još jedna ovlašćena institucija postoji u Crnoj Gori za obavljanje ove djelatnosti. S obzirom da je i ove godine ostvaren procjenjuje se da će broj kontrola u 2024. godini biti na nivou iz tekuće godine.

4. Zaštita i zdravlje na radu

Služba za zaštitu i zdravlje na radu CETI-ja je spremna da odgovori na svaki zahtjev klijenata koji se budu odnosili na zaštitu i zdravlje na radu i izradu aktova o procjeni rizika, u skladu sa svojim ovlašćenjima i raspoloživim kapacitetom.

Služba za zaštitu i zdravlje na radu će i tokom 2024. godine nastaviti sa unapređivanjem aktivnosti koje spadaju u domen djelovanja Službe, stalnom brigom u cilju zaštite i zdravlja na radu zaposlenih CETI-ja. Nastaviće i sa planiranim aktivnostima koje spadaju u redovno održavanje i higijenu radnih prostorija i radnog prostora u kojem zaposleni borave i rade, te biti spremni za novonastale neplanirane situacije.

5. Toksikologija

CETI će za potrebe Kliničkog centra Crne Gore (Odjeljenje za sudsku medicinu), Uprave policije, sudstva i svih ostalih relevantnih institucija, kao jedina institucija kadrovski i tehnički opremljena, nastaviti sa realizacijom poslova toksikološke analize biološkog materijala. Analize uzoraka bioloških materijala bolesnika smještenih na odjeljenjima intenzivne njege, nefrologije ili drugih organizacionih jedinica Kliničkog centra, realizuju se prioritarno i te usluge se ne naplaćuju.

6. Akreditacija

U 2024. godini CETI će proširiti obim akreditovanih metoda ispitivanja. Politika CETI jeste kontinuirano osvajanje novih metoda ispitivanja, kako životne sredine, tako i bezbjednosti hrane. Naglašava se da je politika CETI akreditovanje onih metoda koje državne laboratorije u Crnoj Gori (Institut za javno zdravlje – IJZ i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju ZHMZS) nemaju. Na taj način pokušava se doprinijeti timskom radu, uvijek ističući da prostora za istraživanja ima dovoljno za sve. Očekuje se da će se u dodjeljivanju ovlaštenja i prilika za rad vrednovati isključivo kompetentnost sagledana kroz profesionalne i tehničke kapacitete uz obavezan dokaz o akreditaciji, te rezultate testova osposobljenosti (proficiency tests), upravo onako kako se isto realizuje u Evropskoj uniji.

7. Projekti

Kao što je već navedeno, jedna od vizija CETI jeste prepoznavanje institucije kao respektabilnog naučnoistraživačkog instituta do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima. U 2024. godini CETI će nastaviti da aplicira na otvorene pozive, kako IPA prekogranične, tako i ostale dostupne pozive. U 2024. počinje se sa realizacijom dva Danube Interreg projekta. CETI će nastaviti da konkuriše na nacionalne i inostrane pozive za projekte, koji za cilj imaju jačanje naučno-istraživačkih kapaciteta.

8. Stručno usavršavanje

Stalno usavršavanje kadra u zemlji i inostranstvu je preduslov kompetentnosti u realizaciji aktivnosti CETI. U tom smislu, usavršavanje zaposlenih u stručnom i naučnoistraživačkom smislu će biti zadatak i u narednom periodu. Vrlo je važno da se stručno i naučno usavršavanje vrši planski i to u oblastima koje su od izuzetnog značaja za rad CETI. U tom smislu CETI će ohrabrivati i otvoriti prostor za stručno usavršavanje mladog kadra, a to se odnosi na upis specijalizacija, doktorskih studija, kao i kraćih stručnih usavršavanja u

inostranstvu (fellowship). Takođe, CETI će ohrabriti pisanje stručnih i naučnih radova i omogućiti učešće na konferencijama. CETI je institucija koja izvještava Evropsku agenciju za bezbjednost hrane (EFSA) o realizovanim ispitivanjima u oblasti rezidua pesticida, rezidua veterinarskih lijekova, kao i kontaminanata i aditiva u hrani. CETI redovno izvještava od 2019. godine od kada je nominovan od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju ovog posla. Vodeći računa koliko je procjena rizika u bezbjednosti hrane značajna CETI kontinuirano radi na edukaciji i iz ove značajne oblasti.

9. Kadrovska politika za 2024.

Prema planu rada za 2023. godinu pristupilo se popunjavanju stručnog kadra na nedostajućim pozicijama. Popunjena su upražnjena mjesta na pozicijama Direktor sektora za laboratorijska ispitivanja i zaštitu od zračenja, u Jedinici za hemijsku analitiku zaposlena su dva stručna saradnika, dok je u Jedinici za analitiku u gasnoj hromatografiji zaposlen jedan analitičar na poziciji stručnog saradnika. Na ovaj način su u značajnoj mjeri osnaženi profesionalni kapaciteti u dijelu poslova koji predstavljaju baznu djelatnost CETI-a.

U Sektoru za ekonomske, opšte i pravne poslove nije bilo dodatnog zapošljavanja, što ukazuje na činjenicu da je menadžment imao racionalan pristup kada je kadrovska politika u pitanju.

Nakon usvajanja Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u CETI Jedinica za hemijsku analitiku je razdvojena na dvije jedinice (Jedinica za hemijsku analitiku i Jedinica za analizu elemenata). Zbog promjene koja je napravljena i starosne strukture u Jedinici za hemijsku analitiku potrebno je nastaviti sa jačanjem kadra. Takođe, zbog obima posla i ispitivanja više različitih parametara potrebno je planirati angažovanje analitičara na poziciji stručnog saradnika u Jedinici za analitiku u gasnoj hromatografiji i u Jedinici za analitiku u tečnoj hromatografiji. U kabinetu Izvršnog direktora planira se zapošljavanje jednog Samostalnog stručnog saradnika za projektne aktivnosti, zbog povećanog obima posla i projekata na koje CETI uspešno aplicira.

V FINANSIJSKI PLAN CETI ZA 2024. GODINU

Polazne osnove za izradu Finansijskog plana CETI-ja za 2024. godinu bile su Izvještaj o finansijskom poslovanju za 11 mjeseci 2023. godine, pretpostavke o visini sredstava za programe monitoringa koji se finansiraju iz budžeta (kako nismo mogli dobiti precizne informacije od Agencije za zaštitu životne sredine za polaznu osnovu su uzeta planirana sredstva za 2023. godinu) i predviđanja stručnih službi CETI o mogućem ostvarenju prihoda na tržištu i od projektnih aktivnosti.

Ciljevi CETI i u 2024. godini biće:

- Maksimalna valorizacija sredstava rada, hemikalija i radnog vremena u cilju postizanja maksimalnih radnih i finansijskih efekata;
- Održavanje likvidnosti i efikasnosti naplate potraživanja za izvršene usluge;
- Stalno unapređenje sistema javnih nabavki u cilju smanjenja troškova poslovanja;
- Bolje pozicioniranje na tržištu i širenje mreže klijenata;
- Aktivno traženje mogućnosti za dodatne izvore finansiranja kroz nove projekte i završetak već ugovorenih međunarodnih projekata, kao i otpočinjanje novih od kojih za neke već posjedujemo informaciju da su odobreni za finansiranje, a da su pojedini u završnoj fazi evaluacije i da se očekuje pozitivan ishod.

U 2024. godini ukupni prihodi se procjenjuju na iznos od EUR 2.803.220 što je za 12% više u odnosu na planirane prihode za 2023. godinu.

Struktura planiranih prihoda

Struktura planiranih prihoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Oblast životne sredine - Od poslova u životnoj sredini očekuje se ukupan prihod od 1.355.000 eura, što procentualno iznosi 48% od planiranih ukupnih prihoda. U 2024. godini se od realizacije državnih monitoring programa očekuje ukupan prihod u iznosu od 310.000 eura (11% ukupnih prihoda). Za upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO planirana su sredstva od 50.000 eura, što je 1,8% ukupnih prihoda. Najveći prihod za oblast životne sredine (995.000€ ili 35% ukupnih prihoda) očekuje se sa tržišta, od pružanja usluga privrednim i dr. subjektima.
2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe - Od realizacije ovih aktivnosti očekuje se ukupan prihod od 1.010.220 eura, što iznosi 36% planiranih ukupnih prihoda. Od realizacije državnih programa monitoringa, čiji su naručioc Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove-UBHFS) očekuje se ostvarenje prihoda u visini od 180.220 eura (6% uk. prihoda), dok se ostatak od 830.000 eura (30% uk. prihoda) očekuje od usluga na tržištu, privrednim i dr. subjektima.
Državni programi monitoringa su planirani na osnovu ugovora koje je CETI potpisao sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u 2023. godini.
3. Dozimetrijska kontrola - Od pružanja usluga ličnog monitoringa zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja i kontrole rendgen aparata i radne sredine očekuje se ukupan prihod od 83.000 eura (oko 3% ukupnih prihoda).
4. Radna sredina - Od realizacije poslova iz oblasti radne sredine u 2024. godini očekuje se prihod u iznosu od 25.000 eura (oko 1% ukupnih prihoda).

5. Toksikologija - Od poslova toksikoloških ispitivanja u 2024. godini očekuje iznos od 15.000 eura (0,5% ukupnih prihoda).
6. Prihodi od međunarodnih, nacionalnih i drugih projekata i donacija u 2024. godini - planirani su u iznosu od 300.000 eura, obzirom na već ugovorene projekte (11% ukupnih prihoda).
7. Ostali prihodi su planirani u ukupnom iznosu od 15.000 eura (0,5% ukupnih prihoda).

U 2024. godini očekuju se ukupni rashodi u iznosu od EUR 2.755.500 što je za 12% više od planiranih u 2023. godini.

Struktura planiranih rashoda

Struktura ukupnih planiranih rashoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Materijalni troškovi – Planirani materijalni troškovi procjenjuju se na 716.000 tj. 26% ukupnih rashoda, što znači da će se i dalje sprovoditi restriktivna politika, na način što će, kao i do sada voditi precizna evidencija i kontrola svih mogućih utrošaka.
Ovakav pristup kontroli troškova ni u kom slučaju neće uticati na kvalitet usluga koje se pružaju, kao ni na kvalitetno održavanje i servis opreme, što se može vidjeti i iz strukture materijalnih troškova koja je data u tabeli.
2. Ostali troškovi – Ostali troškovi planirani su na iznos od 227.500 eura (8% ukupnih troškova).
3. Troškovi amortizacije - U 2024. godini očekuje se amortizacija u visini od 220.000 eura (8% ukupnih troškova).
4. Ukupne zarade (53% ukupnih rashoda) se u 2024. godini procjenjuju na iznos od 1.447.000 eura, uključujući i otpremnine, kao i bruto naknade članovima Odbora direktora. Procjena je urađena na osnovu ostvarenja iz tekuće godine, kao i u obavezama koje su proistekle iz usvajanja novog kolektivnog ugovora u martu 2023. godine.
5. Troškovi za usluge prema agencijama za zapošljavanje planirani su na nivou od 25.000 eura, što iznosi 0,9% ukupnih troškova. I u 2023. godini planirano je da jedan broj lica koja obavljaju povremene i privremene poslove za potrebe CETI budu angažovana posredstvom agencija za posredovanje u zapošljavanju.
6. Otpis potraživanja od zaposlenih (0,7% ukupnih rashoda).
7. Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekata i sl. u 2024. godini planirani su u iznosu od 100.000 eura ili 4% od ukupnih rashoda.

U skladu sa svim navedenim, uprkos teškoj opštoj situaciji uprkos krizi u svijetu za 2024. godinu projektuje se pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 47.720 eura.

Investiciona ulaganja

U opremanje laboratorija, kao i u nabavku nedostajuće opreme, planira se iznos od 270.000 eura i to: iznos od 250.000 eura iz sopstvenih sredstava, a 20.000 od donacija.

U skladu sa Statutom CETI o obavezi ulaganja ostvarene dobiti u investicije u osnovna sredstva plan je da se, pretpostavljajući pozitivan finansijski rezultat, dobit uloži u nabavku ključne visokosofisticirane laboratorijske opreme, neophodne za stalno unapređenje tehničkih kapaciteta.

Ipak, treba imati u vidu činjenicu da poslovanje CETI najviše zavisi od eksternih, a manje od internih faktora. Na obim posla najviše utiče privredna situacija i potencijalne akcidentne situacije u oblastima djelovanja CETI, a u velikoj mjeri i politika finansiranja državnih programa, pa dakle i aktuelna budžetska ograničenja, što veoma otežava realno planiranje i ispunjenje projektovanih ciljeva.

FINANSIJSKI PLAN D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA PODGORICA ZA 2024. GODINU

R.B.	ELEMENTI	Planirano za 2024. god.	Planirano za 2023. god.	% učešća u uk. prihodima	Ostvareno 01.01-30.11.'23
P					
I	PRIHODI				
P1	Životna sredina	1,355,000	1,210,000	48.34%	1,264,831
P1.1	Državni programi monitoringa	310,000	310,000	11.06%	224,248
P1.1.1	Program radioaktivnosti	40,000	40,000	1.43%	13,328
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130,000	130,000	4.64%	130,000
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	10,000	10,000	0.36%	
P1.1.4	Program ispitivanja buke	10,000	10,000	0.36%	4,990
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	120,000	120,000	4.28%	75,930
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50,000	50,000	1.78%	45,833
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	995,000	850,000	35.49%	994,750
P2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	1,010,220	891,050	36.04%	907,816
P2.1	Državni programi	180,220	171,050	6.43%	124,025
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	100,000	100,000	3.57%	64,429
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida)	12,400	13,000	0.44%	7,210
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću	400	400	0.01%	
P2.1.4	Program monitoringa bezbjednosti školjki i kvalitet morske vode	33,000	26,500	1.18%	33,058
P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	6,200	8,200	0.22%	1,650
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani	10,000	5,300	0.36%	671
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	1,200	1,200	0.04%	
P2.1.8	Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima		8,250	0.00%	
P2.1.9	Program monitoringa kvaliteta maslina i maslinovog ulja na području Bara i Ulcinja	820	0	0.03%	
P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode		0	0.00%	
P2.1.11	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla		0	0.00%	165
P2.1.12	Program monitoringa kvaliteta pčelinjeg meda i voska	1,300	8,200	0.05%	

P2.1.13	Program monitoringa kvaliteta/sastava hrane i načina pružanja informacija potrošačima o hrani	9,100		0.32%	16,072
P2.1.14	Monitoring hrane nezivotinjskog porijekla	5,800		0.21%	770
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	830000	720000	29.61%	783791
P3	Dozimetrijska kontrola	83,000	83,000	2.96%	65,329
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	65,000	65,000	2.32%	48,859
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18,000	18,000	0.64%	16,470
P4	Radna sredina	25,000	10,000	0.89%	47,204
P5	Toksikologija	15,000	15,000	0.54%	13,315
P6	Medjunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	300,000	250,000	10.70%	143,205
P7	Ostali prihodi	15,000	15,000	0.54%	13,927
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2,803,220	2,474,050	100.00%	2,455,627
II	RASHODI	Planirano	Planirano	% učešća u	Ostvareno
R		za 2024.	za 2023.	uk.	01.01.-30.11.23.
		god.	god.	prihodima	
1	Materijalni troškovi	716,000	624,000	25.98%	620,907
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	200,000	160,000	7.26%	162,087
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	9,000	9,000	0.33%	7,640
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	30,000	25,000	1.09%	31,515
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	15,000	15,000	0.54%	14,326
R1.5.	Troškovi električne energije	34,000	32,000	1.23%	28,962
R1.6.	Troškovi goriva	20,000	20,000	0.73%	15,691
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	130,000	90,000	4.72%	126,862
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	5,000	8,000	0.18%	2,480
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	22,000	20,000	0.80%	17,055
R1.10.	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	37,000	35,000	1.34%	34,340
R1.11.	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11,000	11,000	0.40%	7,977
R1.12.	PTT troškovi	6,000	6,000	0.22%	4,297
R1.13.	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlaštenja	52,000	52,000	1.89%	49,376
R1.14.	Troškovi proizvodnih usluga	10,000	9,000	0.36%	9,179

R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	15,000	15,000	0.54%	11,624
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3,000	3,000	0.11%	756
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	35,000	35,000	1.27%	29,214
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	40,000	40,000	1.45%	48,457
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	15,000	15,000	0.54%	5,675
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	10,000	15,000	0.36%	
R1.21	Troškovi transportnih usluga	15,000	7,000	0.54%	12,362
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	2,000	2,000	0.07%	1,032
R2	Ostali troškovi	227,500	225,000	8.26%	158,900
R2.1.	Troškovi stručne literature	2,000	2,000	0.07%	1,753
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7,000	7,000	0.25%	6,293
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	3,500	3,500	0.13%	0
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	8,000	10,000	0.29%	4,376
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	9,000	8,000	0.33%	5,103
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	9,500	9,000	0.34%	9,184
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1,500	1,500	0.05%	1,350
R2.8.	Troškovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	5,000	6,000	0.18%	2,810
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	10,000	12,000	0.36%	5,442
R2.10	Troškovi poreza, carina, špedicija, uskladištenja	23,000	16,000	0.83%	18,383
R2.11	Troškovi platnog prometa	11,000	10,000	0.40%	10,972
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	10,000	5,000	0.36%	14,342
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5,000	5,000	0.18%	0
R2.14	Sudski troškovi, troškovi vjestacenja i izvršne sudske odluke	2,000	2,000	0.07%	829
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	4,000	4,000	0.15%	2,450
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3,000	3,000	0.11%	479
R2.17	Troškovi prevoza	61,000	61,000	2.21%	51,571
R2.18	Davanja Sindikatu CETI	20,000	20,000	0.73%	8,080
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15,000	15,000	0.54%	9,978
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	5,000	5,000	0.18%	
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5,000	5,000	0.18%	
R2.22	Ostali troškovi – CETI-a	8,000	15,000	0.29%	5,505
R3	Troškovi amortizacije	220,000	220,000	7.98%	201,667
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1,447,000	1,287,000	52.51%	1,217,491

R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1,400,000	1,250,000	50.81%	1,188,999
R3.2	Naknada Upravnom odboru u ukupnom bruto iznosu	35,000	25,000	1.27%	28,492
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12,000	12,000	0.44%	
R5	Zimnica				
R6	Otpis potraživanja	20,000	20,000	0.73%	
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih		30,000	0.00%	
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	25,000	20,000	0.91%	28,717
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekata i sl.	100,000	30,000	3.63%	82,618
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2,755,500	2,456,000	100.00%	2,310,300
	DOBIT	47,720	18,050		145,327

INVESTICIONA ULAGANJA U 2024. GODINI

		Planirano
Inv 1	Investicije (sopstvena sredstva)	250000
Inv 2	Oprema dobijena iz međunarodnih projekata	20000
	Ukupno:	270000

VI ZAKLJUČAK

Pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnost, rast prihoda, snaga privrednog društva, ulaganja u proizvodne kapacitete, sistem kvaliteta, odnos prema životnoj sredini, te odnos prema zaposlenima i učešće u radu društvene zajednice, bili su kriterijumi na osnovu kojih je CETI u aprilu 2017. godine bio dobitnik godišnje Nagrade Privredne komore Crne Gore za uspješno poslovanje.

Karakteristike i trendovi u poslovanju iz prethodnih nekoliko godina nastavljani su i u 2023. godini Program restrukturiranja i optimizacije poslovanja (otpočet u 2012. godini uz podršku EBRD) u kontinuitetu daje efekte, a poslovanje karakteriše stalni porast prihoda i kontrolisani rast troškova koji za rezultat ima iz godine u godinu uspješno poslovanje, što se očekuje i u narednoj 2024. godini.

Najveći izazov kao i cijeloj crnogorskoj i svjetskoj privredi svakako predstavlja trenutna globalna kriza koja je u velikoj mjeri usporila ukupnu privrednu djelatnost. Kako se boriti i izboriti sa njom biće veliki izazov. CETI će i u 2024. godini usmjeriti svu svoju energiju motivaciju i znanje kako bi posljedice krize prvenstveno u ekonomskom smislu sveo na najmanju moguću mjeru. Pred nama, ali i za nama, je težak period koji nas ne obeshrabruje već motiviše na maksimum napora i da nesporan voljni momenat svih zaposlenih u CETI bude u pravcu postizanja ciljeva koji su ovim Planom projektovani. Jedan od prioritarnih zadataka menadžmenta u 2024. godini mora biti zaustavljanje pada broja analiziranih uzoraka hrane animalnog porijekla koje iz međunarodnog prometa donose inspektori Uprave za bezbjednost hrane, koji je bio evidentan u 2023. godini u odnosu na prethodne godine.

Izvršni direktor

Vidoje Petričić